

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Педагогічний факультет**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ ____ ” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ У
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **01 «Освіта/Педагогіка»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність **013 «Початкова освіта»**

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет **Педагогічний факультет**

Івано-Франківськ -2019

Робоча програма «Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти» для магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта»

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Червінська І.Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти (протокол від “28” серпня 2019 р., № 1

Завідувач кафедри педагогіки початкової освіти _____ (**М. П.Оліяр**)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол № _1_ від “ 30 ” серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету освіти _____ **О.С. Кондур**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан педагогічного факультету _____ **О.С.Кондур**
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Червінська І.Б., 2019
© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна дисципліна	
	спеціальність 013 Початкова освіта		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год	Освітній рівень: магістр	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
Індивідуальні завдання: ІНДЗ (проект)			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 22 % : 78% (1: 1,1)

для заочної форми навчання – 12% : 88% (1: 4,4)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни розкрити теоретико-практичні основи управління навчально-виховного процесу як науки про організацію та управління діяльністю органів управління системою освіти та навчально-виховним процесом загальноосвітньої школи; сформуванню у магістрантів відповідні професійні вміння та навички, навчити використовувати їх у своїй майбутній практичній діяльності.

Сучасні тенденції модернізації освіти зумовлюють оновлення процесу управління навчальними закладами. Перед керівниками постають нові завдання, які потребують умінь аналізувати великий обсяг фактичного матеріалу, узагальнювати тенденції, прогнозувати розвиток педагогічної системи навчального закладу, приймати рішення організувати їх виконання, оцінювати результати. У діяльності навчальних закладів все більше відчувається вплив ринкових відносин, посилюється вплив соціуму, громадськості на управлінську діяльність. Особливої уваги потребує управління людськими ресурсами, залучення педагогів, батьків, учнів, до вирішення шкільних проблем.

Соціально-психологічна система управління забезпечує становлення суб'єкт-суб'єктних відносин у навчальному закладі, підвищує особистісну значущість кожного учасника педагогічного процесу. Процес управління в освіті спрямований на досягнення оптимальних результатів у навчально-виховному процесу. Тому сучасному фахівцю системи освіти необхідно володіти ґрунтовними знаннями в галузі управління.

Завдання дисципліни:

- формування у студентів цілісної системи знань про управління навчально-виховним процесом в Україні;
- ознайомлення зі стратегіями та технологіями управління навчальним закладом в умовах ринкових відносин;
- вивчення принципів управління навчально-виховним процесом сучасної загальноосвітньої школи;
- вироблення у майбутніх педагогів, на основі засвоєного матеріалу, комплексу педагогічних умінь та навичок відповідно до потреб сучасної загальноосвітньої школи;
- комплексна підготовка магістрів до практичної діяльності у закладах освіти;
- розвиток фахової компетентності менеджерів освіти.

В результаті вивчення та засвоєння основних положень дисципліни «Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти» магістри повинні

знати:

- теоретичні основи психології та педагогіки вищої школи;
- сучасні теорії управління освітою;
- зміст та форми організації науково-методичної роботи в ЗОШ;

- основи керівництва системою самоосвітньої діяльності педагога;
- структуру органів управління освітою;
- структурно-функціональні компоненти педагогічного менеджменту;
- критерії та рівні ефективності професійної діяльності менеджерів освіти;
- основні прийоми та методи організації та планування навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи.

вміти:

- планувати й організувати навчально-виховний процес у ЗОШ;
- налагоджувати конструктивні взаємовідносини з аудиторією слухачів;
- складати портфолію педагога;
- складові професіограми сучасного вчителя;
- визначати провідні критерії та рівні професійної діяльності менеджера освіти;
- класифікувати управлінські рішення;
- організовувати роботу методичного об'єднання вчителів;
- здійснювати науково-методичний супровід педагога;
- організовувати інноваційну педагогічну діяльність.

Курс "Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти" тісно взаємодіє з такими навчальними дисциплінами, як «Педагогіка», «Комунікативні процеси у навчанні», «Соціальна психологія», «Загальна психологія», «Психологія управління», «Менеджмент», «Конфліктологія», «Етика ділового спілкування», «Філософія», «Культурологія».

Практичне застосування знань із курсу «Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти» сприятиме підвищенню педагогічної культури та рівня освіченості слухачів, оптимізації їх подальшої роботи в різних сферах системи освіти України, запобіганню конфліктів, розширенню зовнішніх зв'язків навчальних установ та організацій.

Навчальними планами для всіх спеціальностей передбачені аудиторні заняття (лекції, семінарські та практичні заняття), індивідуальна і самостійна робота. Формою контролю - залік.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ

ЗАКЛАДАМИ

ТЕМА 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ

Сутність та специфіка управління освіти. Історичні передумови виникнення науки управління. Наукові школи та концепції управління. Основні теорії управління в освітніх закладах. Тенденції сучасного управління в системі освіти.

ТЕМА 2-3. ФУНКЦІЇ, МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ

Вихідні принципи освітнього менеджменту. Сутність і класифікація функцій управлінської діяльності керівника навчального закладу. Характеристика основних функцій управління. Методи управління навчально-виховним процесом навчального закладу.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Поняття про сутність управління. Структура органів управління освітою. Зміст та особливості управління в системі освіти України. Управлінський контекст у професіограмі педагога (вихователя закладу позашкільної освіти). Управлінська діяльність органів громадського самоврядування.

Змістовий модуль 2.

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

ТЕМА 5. ОСОБИСТІСТЬ В УПРАВЛІННІ

Управлінська культура. Вимоги до сучасного керівника. Стилi управління. Специфіка управління кар'єрою молодих фахівців. Раціональність у шкільному управлінні.

ТЕМА 6. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сутність, класифікація та процес вироблення управлінських рішень. Техніка прийняття управлінських рішень. Комунікації в менеджменті. Культура ділового спілкування. Ділові комунікації: значення, форми, організація спілкування (ділові бесіди, наради, педради).

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ ТА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЮ РОБОТОЮ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сутність та форми організації навчально-виховної роботи в закладах освіти. Сутність, зміст та форми організації науково-методичної роботи в навчальному закладі. Методична робота у системі підвищення кваліфікації педагога. Організація діяльності предметних методичних комісій. Система самоосвітньої роботи педагога. Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних працівників.

3. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	денна ф. н. у тому числі				заочна ф. н. у тому числі			
		лекції	практ	лабор	самос	усього	лекції	практ	самос
	Змістовий модуль 1. Методологічні засади управління навчальними закладами								
1.	Тема 1. Історія розвитку теорії і практики управління	12	2	2	8	20			20
2.	Тема 2-3. Функції, методи та принципи управління	16	4	2	10	12	2		10
3	Тема 4. Управління навчальним закладом як педагогічна проблема.	14	2	2	10	14		2	12
		42	8	6	28	46	2	2	42
	Змістовий модуль 2. Управлінська культура керівника освітнього закладу								
4	Тема 5. Особистість в управлінні	14	2	2	10	10			10
5	Тема 6. Управлінські рішення у діяльності керівника навчального закладу	16	2	4	10	17	2		15
6	Тема 7. Організація та управління науково-методичною та навчально-виховною роботою в навчальному закладі	18	4	2	12	15		2	15
	Разом	48	8	8	32	40			40
	ВСЬОГО	90	16	14	60	90	4	4	82

**4. Теми практичних занять
Денна та заочна форми навчання**

№ п\п	Назва теми	Кількість годин	
		д	з
1.	Навчальний заклад як педагогічна система і об'єкт управління	2	2
2	Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу і управління закладами освіти	2	
3.	Управлінські рішення в освіті	2	2
4.	Посадові інструкції, кваліфікаційні карти, карти компетенцій, професіограми та портфоліо працівників освітніх закладів	2	
5	Комунікативні стратегії в управлінні навчальним закладом. Стилi управлінської діяльності.	2	
6	Інноваційна спрямованість управлінської діяльності в системі освіти України.	2	
7	Передовий педагогічний досвід управлінської діяльності керівника навчального закладу	2	
	Разом	14	4

5. Самостійна робота Денна та заочна форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Історичні передумови виникнення науки про управління	5	10
2	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Сутність понять «управління в системі освіти», «стратегічні засади управління»	5	10
3	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Управління освітніми установами в контексті дії Закону України «Про освіту»	5	10
4	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Структура органів управління освітою	5	10
5	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Управління методичною роботою у системі підвищення кваліфікації вчителя	10	10
6	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Система самоосвітньої роботи вчителя	10	10
7.	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Професіограма педагога	5	10
8.	Інновації в освіті. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та шляхи їх подолання	7	4
9	Психологія управління в освіті	4	4
10	Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки	4	4
	Разом	60	82

6. Індивідуальні завдання

Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ-проект)

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання передбачає підготовку та оформлення папки матеріалів на тему «Управлінська культура менеджера освіти».

1. Портфоліо вчителя.
2. Професіограма педагога.
3. Передовий педагогічний досвід учителя.

4. Резюме.
5. Посадова інструкція.
6. Функціональні обов'язки директора школи, заступника директора, класного керівника, керівника гуртка.

7. Методи навчання

Словесні (навчальна лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, диспут).

Наочні (спостереження, демонстрування).

Практичні (вправи).

Проблемно-пошукові (розв'язання проблемних ситуацій і завдань, проблемне викладення).

Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу (індуктивні, дедуктивні).

Інтерактивні методи.

8. Методи контролю

Опитування.

Усний індивідуальний і фронтальний контроль.

Письмовий індивідуальний і фронтальний контроль.

Виконання комплексних контрольних завдань.

Взаємоконтроль (взаємо оцінювання).

Самоконтроль (самооцінка).

Підсумковий контроль – залік.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (тестування) та самостійна робота					Підсумковий тестовий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		ІНДЗ	50	100
Т1-4		Сума	Т 5-6	Сума			
5; 5; 5; 5	1-20		5; 5; 5	1-15	1-15	1-50	1-100

Шкала оцінювання: національна та ECNS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Опорні схеми, таблиці, мультимедійні презентації, підручники та посібники, нормативно-правові документи, картки-схеми, картки контрольних питань, , орієнтовні схеми аналізу, відеоматеріали, електронний додаток на CD. Підручники та посібники, зазначені у списку літератури. Роздатковий матеріал на практичних заняттях. Нормативні документи. Інтернет-ресурси.

11. Рекомендована література

Базова

1. Аспекти управлінської діяльності в школі. Частина I / Упоряд. Н. Мурашко. – К.: Ред. Заг. газ., 2015. – 128 с.
2. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник / В.М. Андросюк .Тернопільський національний економічний ун-т. – Т. : Економічна думка, 2008. – 216 с.
3. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах / В.М. Бегей. – Львів, 1995. – 217 с.
4. Гамаюнов В. Г. Дидактичний менеджмент: навчаюче управління / В.Г. Гамаюнов – Х.: Вид. група «Основа», 2004. – 80 с.

5. Гайдамака О.М. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. / О.М.Гайдамака – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 184с.
6. Єльнікова Г. Управлінська компетентність / Г.Єльнікова – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
7. Зверєва В. І. Як зробити керування школою успішним / В. І.Зверєва – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. – 160 с.
8. Кобаль В.І. Організацій й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навч. пос./ В.І. Кобаль. - Мукачево: МДУ, 2015. – 140 с.
9. Кобзар Б.С. Управління школою продовженого дня / Б.С.Кобзар – К., 1988. – 126 с.
10. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. - Наказ МОН № 998 від 31.12.2014 р. Електронний ресурс: www.mon.gov.ua
11. Крижко В. Теорія та практика менеджменту в освіті / В.Крижко К.: Освіта України, 2005 – 256 с.
12. Луговий В.І. Управління освітою / В. І.Луговий – К., 1997. – 232 с.
13. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. О.І. Мармаза – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 448 с.
14. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами / В.І. Маслов – Тернопіль, 2007.
15. Мороз І. В. Менеджмент і маркетинг в освіті / І. В.Мороз – К., «Освіта України», 2006. – 128 с.
16. Настільна книга заступника директора з НВР початкових класів / Авт.-уклад. Г. В. Лісовенко. – Х.: Вид-во «Ранок», 2010. – 288 с
17. Онішків З. М. Основи школознавства: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів / З.М. Онішків – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. –176 с.
18. Павлютенков Є. М. Основи управління школою. / Є.М Павлютенков, В.В. Крижко – Х.: Вид. група «Основа», 2016. – 176 с.
19. Положення про загальноосвітній навчальний заклад // Інф. збірник МО України. – 2016. – №7.
20. Реморенко І. Різне управління різною освітою. Книжка для розумного керівника / І. Реморенко. – К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина, 2016. – 128 с.
21. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи /В.О.Сухомлинський / Вибрані твори в 5-ти т. – К., 1976 – Т. 4.
22. Типовий статут середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу // Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К., 2016.

23. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: навч. посіб./ Є.М.Хриков – К.: Знання, 2006. – 365с.
24. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика. Навчальний посібник для студентів ВНЗ / Г.С. Цехмістрова, Н.А. Фоменко – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 280 с.
25. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: навч.-метод, посібник /О.С. Цокур. - Одеська національна юридична академія. Вип. 2 : Педагогічний менеджмент. / О.С. Цокур - О. : Юрид. літ-ра, 2002 – 80 с.

Додаткова література

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи / М.С. Антонюк // Сучасні педагогічні технології у вищій школі : наук.-метод. зб. – К. : Вища школа, 1995. – 267 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 314 с.
3. Пікельна В.С. Управління школою / В.С. Пікельна. – Х. : Основа, 2004. – Ч. 1. – 112 с. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. - Вип. 31. - К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2013. -48 с.
4. Савіна З. Електронні інформаційні ресурси бібліотек України // Бібліотечна планета. - 2012. -№ 2. - С. 20-21.
5. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. /В.О.Сухомлинський - К., 1989. -346 с.
6. Рабченюк Т.С. Внутрішкільне управління : практичний посібник / Т.С. Рабченюк. – К. : Рута, 2000. – 176 с.
7. Указ Президента України “Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року” від 25 червня 2013 року №344/2013 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> 6
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. / М.М. Фіцула. – К. : “Академвидав”, 2006. – 352 с.

Інформаційний ресурс

1. www2.znz.edu-ua.net/storage/95.txt
2. www.uazakon.com/document/fpart15/idx15806.htm
3. <http://www.isp-2006.narod.ru/>
4. <http://www.canada-ukraine.org/>

www.education-inclusive.com/uk/index.php